

DE STAAT VAN DE RECHTSHANDHAVING CURAÇÃO 2023

DE STAAT VAN DE RECHTSHANDHAVING CURAÇAO 2023

Raad voor de rechtshandhaving
Mei 2024

Voorwoord

Jaarlijks maakt de Raad voor de rechtshandhaving de Staat van de rechtshandhaving op. Daarin schetst de Raad een overkoepelend beeld over het voorgaande jaar met een blik naar de toekomst.

Zoals in het jaarplan 2024 aangekondigd gaat de Raad ook in op de kwaliteit en effectiviteit van de justitiële_samenwerking tussen de landen. De Raad brengt ieder jaar voor Caribisch Nederland, Curaçao en Sint Maarten een verslag uit over de staat van de rechtshandhaving (de Staat). De Staat bevat een meer algemeen beeld van de ontwikkelingen in de rechtshandhaving en bevindingen die de afzonderlijke inspecties ontstijgen. Naast de stand van zaken per (ei)land op het gebied van verschillende relevante onderwerpen, komt ook de justitiële samenwerking tussen de landen aan bod.

De Raad constateert dat er op veel terreinen wordt gezocht naar samenwerking tussen de landen in het Koninkrijk. De staatkundige constellatie schept daarvoor de randvoorwaarden en het Statuut biedt die mogelijkheid. In rijkswetten en andere onderlinge regelingen zijn bovendien al wettelijke kaders gecreëerd om de samenwerking te verankeren.

Over het algemeen bezien is de Raad van mening dat er qua ontwikkeling van de rechtshandhaving in de landen nog veel terrein te winnen is. De uitdagingen waar de landen voor staan zijn veelzijdig en omvangrijk. Evenwel signaleert de Raad terughoudendheid bij het actief zoeken en benutten van mogelijkheden.

De Raad nodigt u hierbij uit om de drie Staten van de rechtshandhaving te lezen en ziet uit naar de komende ontwikkelingen op met name het gebied van justitiële samenwerking tussen de landen.

Mr. E.R.A. Morillo, voorzitter
mr. M.I. Koelewijn, raadslid
mr. M.R. Clarinda, raadslid

Inhoudsopgave

INHOUDSOPGAVE	3
AFKORTINGENLIJST	4
DEEL A	5
1. INLEIDING	6
2. ONTWIKKELINGEN	7
2.1. ALGEMEEN	7
2.2. STAND VAN ZAKEN UITVOERINGSORGANISATIES	8
2.3. STAND VAN ZAKEN THEMA'S 2022	13
2.4. VEILIGHEIDSTHEMA'S.....	14
2.4.1. <i>Algemeen</i>	14
2.4.2. <i>Verkeersveiligheid</i>	14
2.4.3. <i>Vermogensdelicten</i>	16
2.4.4. <i>Gewelddelicten</i>	19
3. SLOTBESCHOUWING	22
DEEL B.....	23
SAMENWERKING TUSSEN DE LANDEN	24

Afkortingenlijst

CF	Criminaliteitsbestrijdingsfonds
Fte	Full time equivalent
JJIC	Justitiële Jeugdinstichting Curaçao
KPC	Korps Politie Curaçao
LrC	Landsrecherche Curaçao
OM	Openbaar Ministerie
OPV's	oproepingsprocessen-verbaal
OvJ's	Officieren van Justitie
ORV	Opleidingsinstituut voor Rechtshandhaving en Veiligheid
PIW-ers	Penitentiaire inrichtingswerkers
RST	Recherche Samenwerkingsteam
SDKK	Sentro di Dentenshon i Korekshon Kòrsou
UOJZ	Uitvoeringsorganisatie Justitiële Zorg

Deel A

1. Inleiding

Ingevolge artikel 33 van de Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving (Raad) brengt de Raad jaarlijks een verslag over de staat van de rechtshandhaving uit naar aanleiding van de werkzaamheden in het voorgaande jaar.

In bijna alle rapporten en staten van de rechtshandhaving is het gebrek aan financiën telkens als heikel punt aan de orde gekomen. De Raad constateerde dat een tekort aan financiële middelen vaak als reden wordt genoemd voor het uitblijven van resultaten. Gebrek aan financiën heeft met andere woorden een negatief effect op de bedrijfsvoering, met name voor het werven van nieuw personeel, de aanschaf van essentiële opsporings- en handhavingsmiddelen, onderhoud of huisvesting.

De Raad stond in de vorige Staat van de rechtshandhaving stil bij de disbalans ten aanzien van de beheeraspecten die bestaat tussen de bovenlandelijke en de lokale justitiële organisaties. De Raad rapporteerde dat met input van alle betrokken diensten in 2022, in het kader van het Landspakket voor Curaçao, het land Curaçao gewerkt heeft aan een realistisch meerjaren instroomplan. De Raad van Ministers had besloten tot openstelling van vacatures bij het Sentro di Detenshon i Korekshon Kòrsou (SDKK), het Korps Politie Curaçao (KPC) en de Landsrecherche Curaçao (LrC). Het voornemen was om op basis van dat instroomplan, in het voorjaar van 2023 in overleg tussen Curaçao en Nederland, te komen tot een personele en financiële oplossing voor het structurele capaciteitsgebrek.

Investering in de bedrijfsvoering is een uitermate belangrijk aspect om de kwaliteit van de keten in het bijzonder en de veiligheid van het land in zijn algemeenheid te borgen tegen criminaliteitsvormen zoals cybercrime, terrorisme en witwassen van gelden. Voorts kan het land niet los worden gezien van de rest van de wereld en heeft het in dit kader een verantwoordelijkheid te vervullen. Immers eerdergenoemde criminaliteitsvormen hebben ook een grensoverschrijdende component. Dit land moet daarom bijvoorbeeld in staat zijn om kwalitatieve informatie en bruikbaar bewijsmateriaal te verstrekken op grond van een rechtshulpverzoek.

Internationale organisaties verscherpen de rechten van de burgers. Voorbeelden hiervan zijn de bescherming van persoonsgegevens, verwerking van politiegegevens en ook de bejegening van gedetineerden, arrestanten en in bewaring gestelde vreemdelingen. De Raad is zich bewust dat het beheer van het justitiële apparaat kostbaar is. De genoemde verantwoordelijkheden vergen continu planmatige investering in het apparaat bijvoorbeeld in technologie, informatie, personeel, middelen en wetgeving. De verwachting is dan ook dat het investeren in het apparaat niet zal afnemen.

Deze Staat bestaat uit twee delen namelijk: deel A en deel B. Het deel A bevat de landelijke ontwikkelingen van 2023 en het deel B de samenwerking tussen de landen. Het landelijk deel bouwt voort op de Staat van 2022. De Raad besteedt per uitvoeringsorganisatie aandacht aan de mate waarin de voorgenomen plannen zijn gerealiseerd om het personele en financiële capaciteitsgebrek structureel op te lossen. De Raad beschrijft de resultaten van de plannen van de organisaties, voor zover die beschikbaar zijn.

2. Ontwikkelingen

2.1. Algemeen

De meeste organisaties merken op dat in 2023 vacatures niet konden worden opgevuld. Er was ook een scheve verhouding tussen de uitstroom en instroom van personeel, als gevolg van de Landsverordening vervroegd vrijwillige uitstroom (VVU) en de natuurlijke afvloeiing. In de plaats daarvoor is er geen nieuw personeel aangenomen, omdat volgens de overheid onvoldoende financiële ruimte daarvoor was.

De noodzaak om de justitiële keten te bemensen wordt wel onderkend. De Raad ziet ook dat er bewegingen zijn om het gebrek aan capaciteit bij verschillende organisaties op te lossen. Het voornemen is om ingaande 1 september 2024 geleidelijk aan de vacante functies op te vullen. Per traject zullen vijf functies worden ingevuld om binnen drie jaar het apparaat met 265 full time equivalent (fte) in te vullen. Er is voldoende begroting in het kader van uitvoering van het Landspakket hiervoor gereserveerd.

In 2023 zijn er reeds wervingsprocedures gestart bij een aantal organisaties, zoals de LrC, het KPC en het SDKK maar niet al deze procedures zijn afgerond. In 2024 worden wordt de werving voortgezet.

Het ministerie van Justitie (ministerie) erkent dat in het verleden de overheid niet over voldoende financiële middelen beschikte voor o.a. kapitaalgoederen. Er werd gestreefd naar een begrotingsevenwicht. Nu is meer budgettaire ruimte beschikbaar namelijk via:

- het criminaliteitsbestrijdingsfonds (CF) voor financiering van projecten;
- de landsbegroting;
- gelden afkomstig uit Nederland in het kader van Landspakketten voor versterking grenstoezicht, optimalisering vreemdelingenketen, actiecentrum ondermijning, digitalisering en opvang ongedocumenteerden.

Het ministerie wil een andere benadering introduceren namelijk door de begroting als één geheel voor de keten te hanteren. Alle uitvoeringsorganisaties moeten een meerjarenplan opstellen waarin zij hun prioriteiten vaststellen. Op basis daarvan vindt een realistische verdeling plaats van de beschikbare financiële middelen.

Verder constateert de Raad dat er vorderingen zijn gedaan in de opvolging van zijn aanbevelingen uit zijn rapport 'Beheer Criminaliteitsbestrijdingsfonds'. In december 2023 is een protocol CF getekend tussen het Gemeenschappelijk Hof van Justitie, het Openbaar Ministerie (OM), het Ministerie van Financiën en het ministerie waarin de verantwoordelijkheden van de organisaties en procedures voor de geldstroom zijn vastgelegd. Er zijn zes aanbevelingen die nog niet geïmplementeerd kunnen worden, omdat de procedures hiervoor in het handboek van het CF zijn vastgelegd en het handboek nog niet is vastgesteld. De verwachting is dat de aanbevelingen ten aanzien van het CF in 2024 geheel zijn opgevolgd.

De noodzaak aan overwerk is wegens het personeelsgebrek bij een aantal vitale organisaties binnen de keten evident. De Raad neemt kennis van het feit dat meerdere malen een verbod

op overwerk wordt geïntroduceerd om de kosten te drukken. Het is niet ondenkbaar dat naast het tekort aan capaciteit een dergelijke maatregel ook consequenties heeft voor de kwaliteit van de taakuitvoering. Bijvoorbeeld het KPC onderkent dat er ruimte is om overwerk te managen met als doeleinde de kosten binnen een vastgesteld budget te houden. De organisatie is in 2023 beneden de voor overwerk begrote middelen gebleven maar geeft aan dat dit consequenties heeft gehad voor de kwaliteit van de taakuitvoering. Een voorbeeld is dat de diensten niet altijd met de nodige personeelssterkte werden gedraaid.

Het ministerie boog zich in 2023 over een aantal knelpunten binnen de keten waarvoor de Raad aandacht vroeg in zijn eerdere rapporten. Het betreft de volgende onderwerpen:

- het zorgen voor opvangcapaciteit voor het onderbrengen van slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel;
- het nemen van verantwoordelijkheid ten aanzien van het opvangtehuis voor behandeling van verslaafden (Brasami); en
- de vergoeding van de medische kosten van de gedetineerden.

Het ministerie heeft plannen om een opvangtehuis voor slachtoffers van mensenhandel en mensensmokkel op te richten. Dit is in de lijn met de vereisten die gesteld worden door de internationale organisaties (met name het Trafficking in Persons (TIP) rapport).¹

Verder is de Minister van Justitie akkoord gegaan met de nieuwe statuten van Brasami waarin de gedeelde verantwoordelijkheden tussen het ministerie en het Ministerie van Gezondheid Milieu en Natuur (GMN) zijn vastgelegd. Het ministerie is voorsnog van oordeel dat de behandeling van verslaafden niet onder zijn verantwoordelijkheid valt maar onder die van het GMN. Het ministerie wenst daarom slechts de diensten van Brasami in te kopen.

De Raad vermeldde in zijn rapport 'Dagprogramma en verzorging in het SDKK' dat de medische kosten van de gedetineerden niet door de basisverzekering (van de Sociale Verzekeringsbank) worden gedekt en dat dit voor een extra druk op de begroting van het SDKK zorgt. Het ministerie is bezig met de Sociale Verzekeringsbank om dit uit te zoeken. Voorsnog worden de medische kosten vanuit de begroting van het SDKK vergoed.

In de volgende paragrafen zoomt de Raad in op de stand van zaken van een aantal organisaties binnen de justitiële keten en staat stil bij de ontwikkelingen en de behaalde prestaties.

2.2. Stand van zaken uitvoeringsorganisaties

KPC

De middelen uit de reguliere begroting zijn onvoldoende om adequaat te voorzien in het beheer van het KPC. Het KPC moet voortdurend keuzes maken en beslissen om bepaalde middelen of diensten waarvoor geld op de begroting is gereserveerd niet in te kopen ten einde deze middelen voor acute problemen aan te wenden. Bijvoorbeeld in sommige gevallen kan het personeel geen opleiding, cursussen en trainingen in het buitenland volgen, omdat de beschikbare middelen op de begroting voor andere doeleinden moeten worden aangewend.

¹ [Curaçao - United States Department of State](#)

Wegens het krappe budget konden in 2023 bepaalde projecten die klaarlagen voor de uitvoering, niet worden geïmplementeerd. Voorbeelden hiervan zijn:

- aanschaf van uniformen en uitrusting voor het personeel;
- bouw van een nieuw cellencomplex;
- uitbetalen van het Vrijwilligers Korps Curaçao in het kader van de ondersteuning die deze organisatie aan het KPC biedt;
- aanschaf van een nieuw automatiseringssysteem (AFAS).

Het KPC probeert voor zoveel mogelijk een beroep te doen op de volgende beschikbare financiële bronnen:

- het Criminaliteitsbestrijdingsfonds;
- Project H-11 (versterking van het grenstoezicht) in het Landspakket voor Curaçao;
- Recherche Samenwerkingsteam (RST) gelden in het kader van het samenwerkingsverband op basis van de Rijkswet Politie (uitgewerkt in het protocol RST);
- gelden beschikbaar gesteld via het College van Korpschefs.

In 2023 zijn financieringsaanvragen bij het CF ingediend om een aantal middelen voor het korps aan te schaffen, bijvoorbeeld: kogelvrije vesten, auto's en motoren. Via het CF is reeds financiering beschikbaar gesteld voor de aanschaf van een nieuw 'Integrated Ballistics Identification System' (Ibis systeem) om ballistische onderzoeken te verrichten. Binnenkort wordt dit apparaat operationeel binnen het korps. Het is mogelijk dat dit middel in het kader van de samenwerking tussen de landen ook ingezet wordt voor de onderzoeken van deze landen. De Raad heeft in zijn eerdere rapporten aandacht

In het College van Korpschefs is afgesproken dat de landen elkaar ondersteunen met expertise in bijvoorbeeld: forensische opsporing, digitaal rechercheren, zedenzaken en de inzet van het aanhoudingsteam. Elk land beschikt over teams belast met deze taken. Er zijn landen die voor bepaalde thema's teams hebben die op een hoger niveau zijn. Dergelijke teams worden als deskundig op een bepaald gebied beschouwd en kunnen voor ingewikkelde zaken ondersteuning bieden aan een ander land.

Het RST stelt de financiële middelen per personeelslid beschikbaar. Met deze middelen kunnen voor de onderzoeken de operationele kosten worden betaald zoals: de dienstreizen en het betalen van licenties voor het gebruik van de materiële middelen.

Via het College van Korpschefs kan het KPC ook projecten financieren. Deze middelen worden door Nederland ter beschikking gesteld aan het College van Korpschefs.

SDKK

De bedrijfsvoering van het SDKK staat onder druk en de situatie verergert door inkorting op de reguliere begroting. Er is sinds de periode van de Covid pandemie in 2020 niet meer met middelen uit de reguliere begroting geïnvesteerd in het onderhoud van gebouwen, afrastering, apparatuur en wagenpark.²

² Het Vreemdelingen Opvang en Detentiecentrum is met financiering vanuit Nederland gebouwd

Het verouderde gevangenisgebouw vereist voortdurend onderhoud om de veiligheid binnen de instelling te waarborgen. De slechte staat van onderhoud van de riolering in verschillende blokken vergt specifieke aandacht. Financiële middelen zijn dringend nodig om lopende projecten, zoals de gefaseerde implementatie van intercomsystemen en bewakingscamera's, af te ronden.

De aanhoudende onderbezetting blijft een zorgpunt voor het managementteam van SDKK. Er kon geen personeel in dienst worden genomen ondanks dat de bezetting door natuurlijk verloop verder inkromp.

De Raad uitte zijn zorgen over het gebrek aan medisch personeel in het rapport 'Dagprogramma en verzorging in het SDKK'. Inmiddels blijkt dat er vijf nieuwe medische personeelsleden bij de medische dienst zijn aangenomen. De organisatie kampt echter nog steeds met een gebrek aan maatschappelijk werkers, beveiligingspersoneel en penitentiaire inrichtingswerker (PIW-ers).

De organisatie rekent voor de verdere invulling van de vacatures op de uitvoering van de trajecten van het Landspakket om nieuw personeel te werven. De uitvoering van dit traject beslaat meerdere jaren maar de noodzaak voornieuw personeel is acuut. Naast het reeds bestaande tekort door afvloeiing, kampt de organisatie met vergrijzing van het personeel. Dit heeft een negatieve invloed op de bejegening van de vrijwel jonge populatie van het SDKK.

In het eerdergenoemde rapport van de Raad staat dat onder meer wegens tekort aan personeel de uitvoering van een dagprogramma een uitdaging is voor de organisatie. Verder blijkt dat de uitvoering van dagprogramma's ook negatief wordt beïnvloed, omdat het personeel onvoldoende is getraind in de bejegening. Immers een deel van de gedetineerden hebben vanwege hun sociale achtergrond een specifieke benadering nodig.

Desondanks lukte het de organisatie om een aantal resocialisatie trajecten uit te voeren namelijk op het vlak van: confectie, schilderen, automonteur, interieurverzorger en keuken assistent. Er is een multifunctionele ruimte in gebruik genomen om de kennis van het personeel up te graden. Ook lopen er verschillende *twinning*sprojecten met de PIW-ers, beveiligingsbeambten en ondersteunende diensten van de Justitiële Inrichting Caribisch Nederland (JICN). De JICN heeft een kenniscentrum 'motiverende bejegening' om het penitentiaire personeel te trainen. Het SDKK is zeer tevreden over deze trajecten en ziet vooruitgang in de upgradering van zijn personeel.

In 2023 is verder aan de bouw van de nieuwe keuken gewerkt. Sinds kort worden de maaltijden bij het SDKK zelf bereid door de in dienst genomen koks.

Uitvoeringsorganisatie Justitiële Zorg (UOJZ)

In de Staat van 2022 meldde de Raad de ontwikkeling rondom de oprichting van een nieuwe Uitvoeringsorganisatie. Het personeel van de voormalige Stichtingen Ambulante Justitiële Jeugdzorg, Gezinsvoogdijinstellingen en Slachtofferhulp Curaçao zijn in dienst van de overheid genomen. Samen met het personeel van de voormalige UO Voogdijraad vormen zij het personeel van de nieuwe UOJZ. Het traject van de formalisering is afgerond per 1 april 2023. Volgens de organisatie heerst sinds de afronding van de oprichting arbeidsrust.

De leiding moet worden gevoerd door een Management Team bestaande uit een directeur en drie afdelingshoofden. Er kan echter niet gesproken worden van een gezonde start aangezien de organisatie reeds bij ontstaan met gebrek aan personeel kampt. Er zijn bijvoorbeeld kritische functies, zoals die van de directeur en een coördinator, die niet zijn ingevuld. Het plan om de vacatures vooraf bij de voormalige stichtingen op te vullen zodat de nieuwe organisatie over de nodige capaciteit kon beschikken, kon niet worden geïmplementeerd. De reden was dat de overheidssubsidie destijds niet toereikend was.

De werkdruk bij de nieuwe organisatie is hoog. Er liggen veel zaken op de plank aangezien de laatste jaren de inzet gericht was op de oprichting van de nieuwe organisatie. Er moet, onder meer, een gesynchroniseerd beleid worden opgesteld. Met andere woorden er moet geïnvesteerd worden in het verder uitbouwen van de organisatie. Dit vergt veel capaciteit hetgeen tot nu toe onvoldoende is. In de vorige Staat gaf de Raad aan dat in 2022 geen Halt-trajecten uitgevoerd werden. Er is weinig verandering hierin gekomen. In 2023 werden deze trajecten mondjesmaat uitgevoerd.

De UOJZ doet ook mee aan de trajecten die in het kader van het Landspakket worden uitgevoerd om de vacatures in te vullen. Zoals reeds vermeld worden deze trajecten in 2024 voortgezet. Er zijn echter restricties, omdat alleen maar ten aanzien van twee afdelingen personeel kan worden aangenomen. De beschikbaarheid van administratieve krachten is essentieel voor de ondersteuning van de taakuitvoering. Vooralsnog is geen accordering om administratieve krachten aan te nemen.

Openbaar Ministerie (OM)

Het tekort aan Officieren van Justitie (OvJ's) is in de vorige Staat aan de orde gesteld. Ook in 2023 kon het OM een beroep op ondersteuning doen van Nederlandse collega's. In het kader van het traject versterking van de rechtstaat in het Landspakket is ook het OM bezig om nieuwe OvJ's aan te stellen. Bij het werven van OvJ's wordt rekening gehouden met de behoefte aan expertise. De organisatie streeft naar balans en afstemming door in het team zowel ervaren als jonge OvJ's te hebben, als ook OvJ's met een lokale achtergrond naast die vanuit Nederland. Volgens het formatieplan moet het OM over twaalf OvJ's beschikken. Het feit dat het OM niet over deze capaciteit in 2023 beschikte had echter geen invloed op de afhandeling van de strafzaken, omdat de opsporingsorganisaties met capaciteitsproblemen kampten. Het aantal strafzaken dat aangeleverd kon worden was hierdoor beperkt. De Raad vindt dat de balans in de keten geborgd moet blijven. Van belang is dat in de strafrechtsketen afstemming plaatsvindt zodat de personele bezetting van de ketenorganisaties op elkaar afgestemd is. Uitbreiding van de opsporingscapaciteit kan ertoe leiden dat het aantal OVJ's moet worden verhoogd.

Een groter knelpunt is het gebrek aan ondersteunend (administratief) personeel. Er zijn geen functieplaatsen beschikbaar om meer administratief personeel aan te nemen. Het functiehuis moet eerst aangepast worden. Het parket in eerste aanleg maakt hierdoor gebruik van stagiaires en uitzendkrachten.

Justitieel Jeugdinrichting Curaçao (JJIC)

De Raad vermeldde vorig jaar het groeiplan 'Krese'. Volgens dit plan moet nieuw personeel worden aangenomen, opleidingen en cursussen worden verzorgd en bouwwerkzaamheden worden uitgevoerd bij JJIC, namelijk de bouw van twee paviljoenen en een werkplaats. Een van de paviljoenen zal als gesloten afdeling worden gebruikt om de capaciteit voor de executie van de PIJ-maatregel uit te voeren. In principe werd een krap budget gealloceerd voor dit project, omdat het bouwproject door de gedetineerden van het SDKK uitgevoerd zou worden in het kader van een resocialisatie traject. Binnen justitie bestonden echter twijfels over de realisatie van het project door de gedetineerden vanwege de omvang van het project en het gebrek aan bouwdeskundigheid bij de gedetineerden. Het project is hierdoor uitgesteld. Er zijn nieuwe voorstellen gedaan om aanvullende financiële middelen te alloceren. Er zal waarschijnlijk een openbare aanbesteding volgen. De verwachting van de JJIC is dat dit project in 2024 wordt uitgevoerd en afgerond.

Landsrecherche

Evenals in de voorafgaande jaren kreeg de (LrC) ook in het jaar 2023 minder geld dan het bedrag zoals opgenomen op de wenselijkheidsbegroting. Alhoewel de medewerkers van de LrC vaak kosteloos cursussen mogen volgen bij het ORV, komt de LrC jaarlijks financiële middelen tekort voor onder meer deskundigheidsbevordering. Als gevolg hiervan is er sprake van een kwalitatief tekort bij het personeel. De rechercheurs mogen stagelopen bij de Rijksrecherche, maar daarvoor moet geld beschikbaar worden gesteld.

De LrC kampt ook met een kwantitatief tekort aan personeel, met name aan tactische rechercheurs. In het kader van het Landspakket is de LrC bezig rechercheurs aan te trekken. De invulling van deze vacatures met externe krachten is problematisch, omdat de kwalitatieve vereisten van een landsrechercheur wel hoog zijn. De vacante functies worden normaliter ingevuld met rechercheurs van de andere opsporingsdiensten. Uiteraard heeft dit een negatieve invloed op de capaciteit van de opsporingsdiensten. Zijdelingse instroming van opgeleid personeel, bijvoorbeeld op financieel gebied, is mogelijk, maar dan nog moet dergelijk personeel tot rechercheur worden opgeleid. Het duurt daarom jaren voordat de LrC op een volwaardig rechercheur kan rekenen.

Reclassering

Ook de Reclassering kampte in 2023 met een kwantitatief tekort aan personeel. Weliswaar werden er vacatures opengesteld om reclasseringswerkers te werven, maar van de potentiële nieuwe medewerkers die tot aan het psychologisch onderzoek hebben deelgenomen is er slechts één in dienst getreden bij de Reclassering. De anderen zijn gelet op de lange duur van de procedure afgehaakt. Inmiddels is de personele capaciteit van de reclassering verder ingekrompen. Het personeelsverloop is hoog; dit hoofdzakelijk vanwege de hoge werkdruk bij de Reclassering.

Sinds 2019 heeft de Reclassering een nieuw registratiesysteem. Vanwege het gebrek aan personeel heeft het uitvoeren van de taken voor de Reclassering momenteel voorrang boven het registreren en het bijhouden van cijfers.

Opleidingsinstituut voor Rechtshandhaving en Veiligheid (ORV)

Net als veel andere justitiële organisaties, kampte ook het ORV in 2023 met een personeelstekort. Verschillende kritische functies zijn niet opgevuld, onder meer die van de Chef Examenbureau en Chef Financieel Economische Zaken. De Raad van Ministers ging eind 2023 akkoord met de invulling van vijftien kritische functies bij het ORV. Het proces om personeel te werven voor deze kritische functies wordt in 2024 gestart.

2.3. Stand van zaken thema's 2022

De Raad heeft in zijn Staat van de rechtshandhaving 2022 aan de volgende thema's aandacht besteed:

- Wetgeving
- Digitalisering
- Cameratoezicht
- Detentiefaciliteiten
- Onderwijs
- Grenstoezicht

De Raad constateert dat de doelstellingen gerelateerd aan deze thema's voor een overgroot deel niet zijn gerealiseerd in 2023. De trajecten van de wetgevingsproducten bijvoorbeeld: Wetboek van Strafvordering, Landsverordening verwerking politiegegevens, regeling kentekenaansprakelijkheid en Landsrecherche regeling, zitten onder meer vanwege een tekort aan wetgevingsjuristen, vast in de bureaucratische, ambtelijke molen. Voorts is er weinig *upgrading* geweest van de automatiseringssystemen en is het traject om de cameraroom te formaliseren niet afgerond.

De voorbereiding om een nieuw cellencomplex voor arrestanten te bouwen werd gestaakt wegens procedurele fouten. Het bouwterrein is beschikbaar en de financiering is nu afgerond. Verder moesten de voorbereidingen om een nieuw cellencomplex te bouwen voor politiearrestanten opnieuw gestart worden om bepaalde procedures te corrigeren.

De cellenfaciliteit 'Vreemdelingen Opvang en Detentiecentrum' bij SDKK is nog niet opgeleverd. De bouw van deze cellenfaciliteit kon niet afgerond worden, omdat door de continue aanlanding van illegale vreemdelingen de cellen constant bezet zijn.

Het ORV heeft, evenals in de voorafgaande jaren ook in 2023 opleidingen, trainingen en workshops verzorgd aan medewerkers van diverse justitiële organisaties.

Het gaat onder meer om de volgende opleidingen, trainingen en workshops voor de volgende justitiële organisaties.

Opleiding	Justitiële organisatie
Voortgezette Penitentiaire Inrichting Opleiding	SDKK
Bavpol	Kustwacht
Training	Justitiële organisatie
Schietinstructeur	SDKK, KPC
IBT	KPC, SDKK, LrC
Workshop	Justitiële organisatie
Open Source Intelligence I	KPC, LrC
Cybersecurity	KPC, SDKK en LrC
Cybercrime II	KPC, LrC

Er is een projectplan 'Grenstoezicht'. In 2021 vond de ondertekening van het Protocol inzake de Versterking van het grenstoezicht in de Caribische landen plaats. Doel van het Protocol is het treffen van maatregelen ter versterking van het grenstoezicht door te investeren in de Caribische landen van het Koninkrijk en het verbeteren van de onderlinge samenwerking tussen de grensdiensten van de landen. Het grenstoezicht wordt in de jaren verder uitgebouwd. Het OM, de Douane, de Koninklijke Marechaussee en de Kustwacht werken daartoe nauw met elkaar samen.

2.4. Veiligheidsthema's

2.4.1. Algemeen

Justitie heeft zich in het jaar 2023 voor een groot gedeelte gericht op de veiligheidsthema's: verkeer, vermogensdelicten en geweldsdelicten.

De grafieken van het KPC in de navolgende paragrafen vermelden onder meer: de oorzaken van fatale aanrijdingen in het verkeer, de trend van vermogensdelicten (woning- en bedrijfsinbraken, autodiefstallen en atrako's), geweldsdelicten (levensdelicten en relationeel geweld) alsmede van illegale vuurwapens. Er is echter geen analyse van de trends om de daling of stijging van een bepaald thema te verklaren.

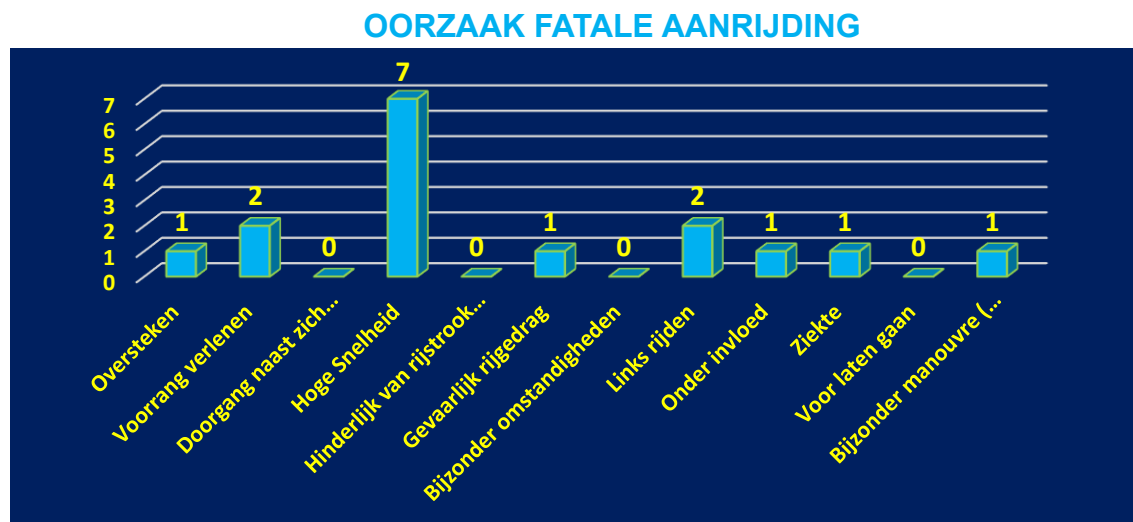
2.4.2. Verkeersveiligheid

Ook in 2023 bleef de veiligheid in het verkeer een punt van zorg. Er zijn verschillende oorzaken van verkeersonveiligheid, waaronder:

- Menselijke fouten: afleiding, vermoeidheid, roekeloos rijgedrag, rijden onder invloed van alcohol of drugs, en onvoldoende kennis van verkeersregels en -voorschriften.
- Infrastructuur: slechte wegomstandigheden, gebrek aan verlichting, onduidelijke verkeersborden en onveilige kruispunten.
- Voertuigproblemen: technische mankementen aan voertuigen, zoals defecte remmen of verlichting.
- Weersomstandigheden: door regen kan het wegdek glad worden, waardoor de rijomstandigheden worden bemoeilijkt en het risico op ongevallen wordt vergroot.

- Gedrag van andere weggebruikers: onvoorspelbaar gedrag van andere weggebruikers, zoals bumperkleven, agressief rijgedrag of het negeren van verkeersregels.

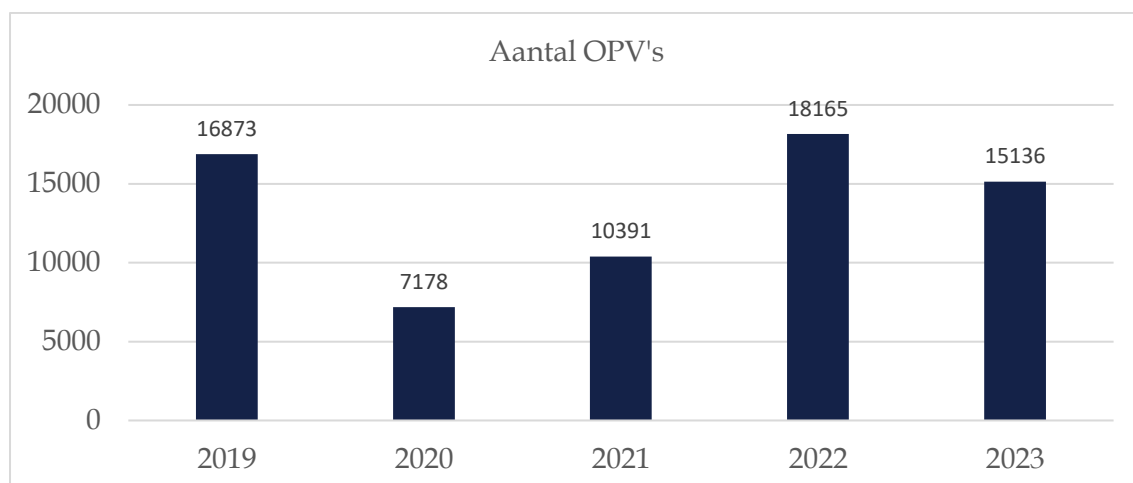
Navolgende grafiek is een weergave van de oorzaken van de fatale aanrijdingen in 2023.

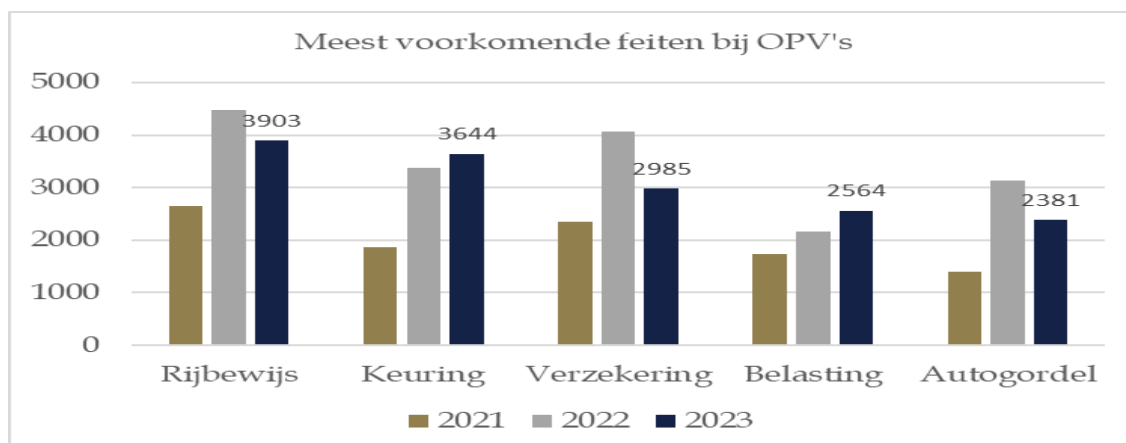
De oorzaken van de verkeersdoden in het jaar 2023 waren:

- te hard rijden(7 gevallen);
- geen voorrang verlenen(2 gevallen);
- links rijden (2 gevallen);
- rijden onder invloed van alcohol (1 geval);
- gevaarlijk rijden (1 geval);
- ziekte (1 geval);
- bijzondere manoeuvre (achteruit rijden) (1 geval);
- onzorgvuldig oversteken (1 geval).

Onderstaande grafiek is een weergave van het aantal oproepingsprocessen-verbaal (OPV's) dat is uitgeschreven door de verschillende opsporingsdiensten. Dit zijn overtredingen waarop in beginsel een geldboete staat. Het aantal uitgeschreven OPV's is afhankelijk van het aantal controles en de geconstateerde overtredingen tijdens de controles.

De volgende grafiek geeft de meest voorkomende feiten aan bij de OPV's.

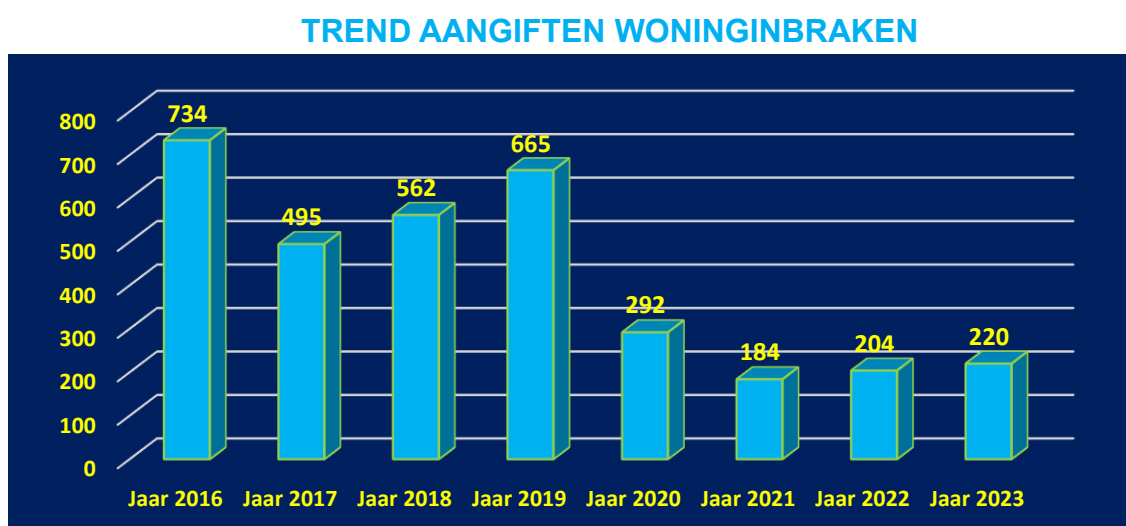
De meeste overtredingen zijn op het gebied van verkeer zoals: het rijden zonder geldig rijbewijs, het rijden met ongeldige keuringskaart, onverzekerd rijden, het rijden zonder het afdragen van de motorrijtuigenbelasting en het rijden zonder veiligheidsgordel.

2.4.3. Vermogensdelicten

Woninginbraken

Woninginbraken kunnen naast de materiële schade, grote schade en trauma veroorzaken voor de slachtoffers. Het is belangrijk voor huiseigenaren om goede beveiligingsmaatregelen te nemen om het risico op woninginbraken te minimaliseren, zoals het installeren van alarmsystemen, camerasystemen en het versterken van deuren en ramen. Daarnaast is het belangrijk om verdachte activiteiten te melden aan de politie en om samen te werken met burens om de veiligheid in de buurt te waarborgen.

Onderstaand volgt een overzicht van het aantal aangiften woninginbraken over de jaren 2016 tot en met 2023.

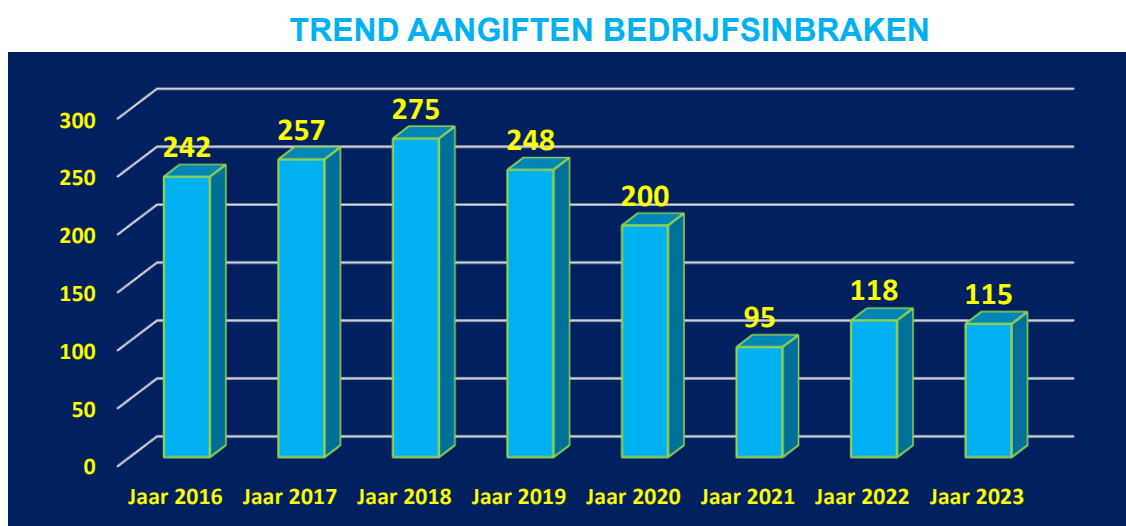

De Raad constateert een toename van 7.8% van het aantal aangiften in verband met woninginbraken over het jaar 2023 ten opzichte van het jaar 2022.

Bedrijfsinbraken

Bedrijfsinbraken kunnen leiden tot financiële schade, verstoring van de bedrijfsvoering en een gevoel van onveiligheid bij het personeel.

Onderstaand volgt een overzicht van het aantal aangiften bedrijfsinbraken over de jaren 2016 tot en met 2023.

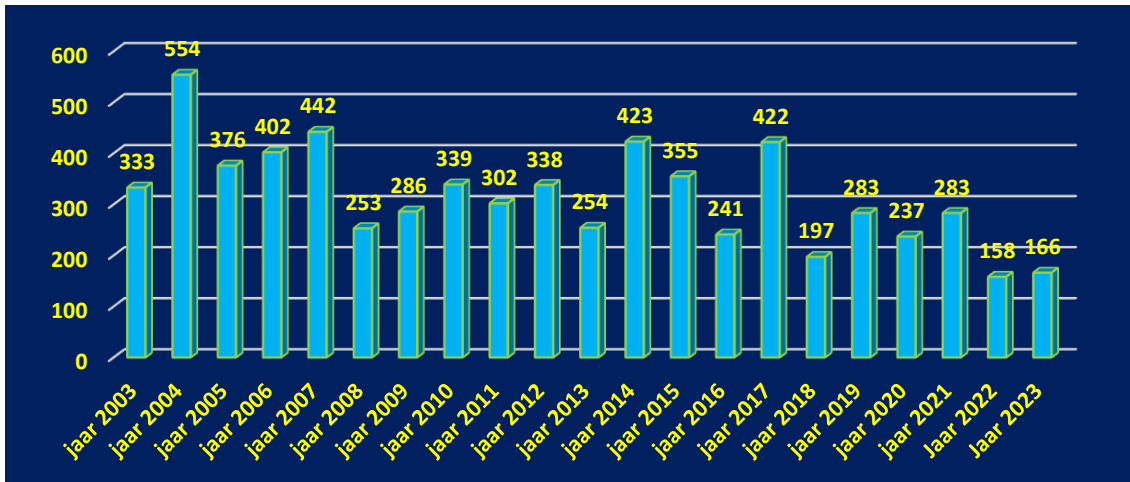
De Raad constateert een daling van 2.5% van het aantal bedrijfsinbraken over het jaar 2023 ten opzichte van het jaar 2022.

Autodiefstallen

Autodiefstal is een lucratieve criminele activiteit, omdat gestolen voertuigen of onderdelen daarvan, vaak snel doorverkocht kunnen worden of de voertuigen gebruikt kunnen worden om andere misdrijven te plegen, zoals overvallen of drugshandel. Om autodiefstal te voorkomen, kunnen eigenaars verschillende maatregelen treffen, zoals het installeren van een alarmsysteem, het gebruik van een stuurslot of een tracking-systeem om hun voertuig te beschermen.

Onderstaand volgt een overzicht van autodiefstallen over de jaren 2003 tot en met 2023.

TREND AANTAL AUTODIEFSTALLEN

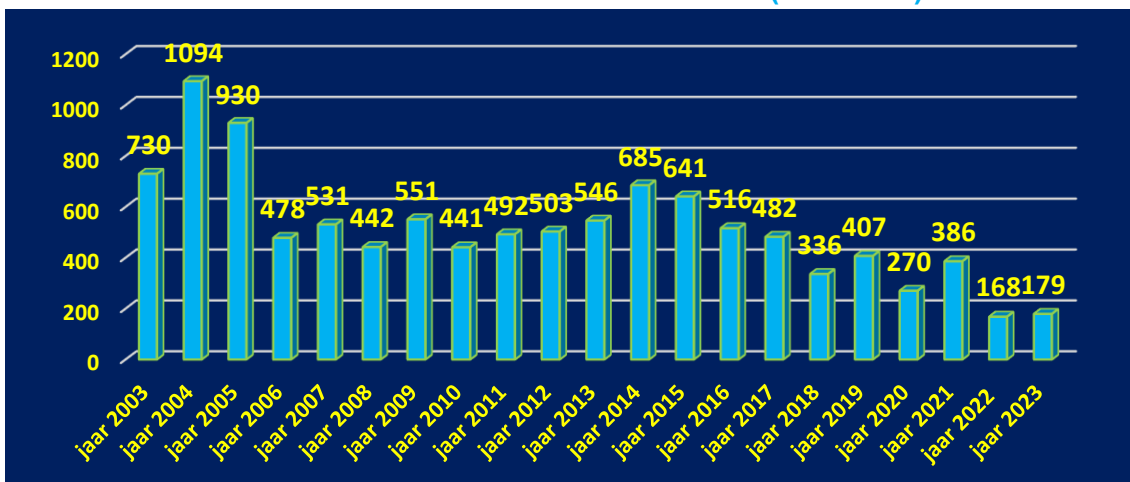
De Raad ziet in 2023 een stijging van 5.1% van het aantal autodiefstallen vergeleken met 2022.

Atrako's

De focus van het KPC in het jaar 2023 was gericht op de verhoging van de pakkans van overvallers door onder meer (informatie gestuurde) analyses, gerichte acties in de hot-gebieden en gedurende de hot-tijden te investeren. Daarnaast zou het KPC meer nadruk leggen op de voorlichting en preventieve campagnes vooral op scholen om het fenomeen atrako het hoofd te kunnen bieden.

Hierna volgt een overzicht van het aantal atrako's in de afgelopen jaren.

TREND AANTAL BEROVINGEN (ATRAKO)

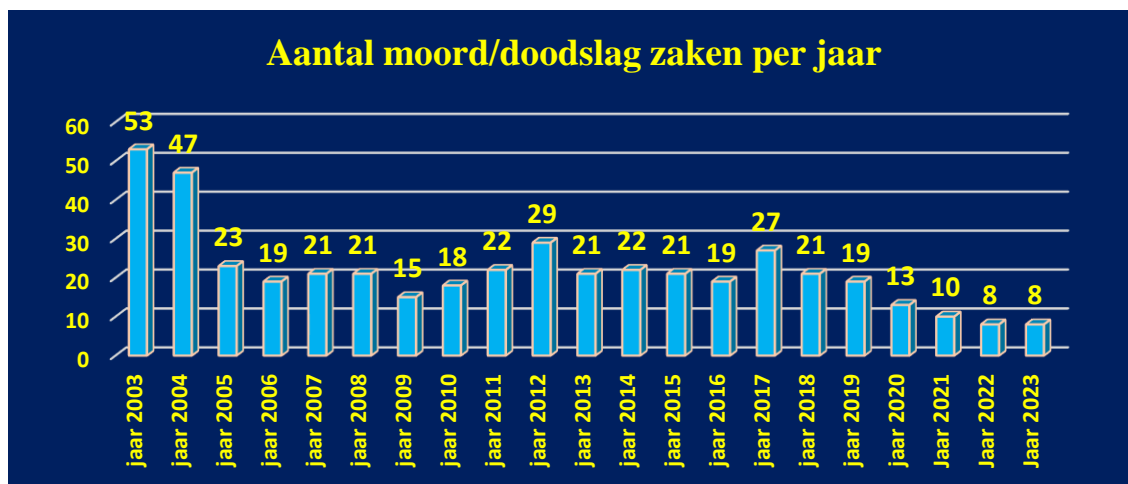
Uit de bovenstaande grafiek constateert de Raad een stijging van 6.5% van het aantal atrako's in het jaar 2023 vergeleken met het jaar 2022.

2.4.4. Gewelddelicten

Levensdelicten

Levensdelicten worden beschouwd als de ernstigste vormen van criminaliteit en hebben dan ook ernstige consequenties voor zowel de slachtoffers, de daders en hun families. Hierna volgt een overzicht van het aantal doden bij levensdelicten over de jaren 2003 tot en met 2023.

TREND DODEN BIJ LEVENSDDELICTEN

In het jaar 2023 zijn evenals in het jaar 2022, acht personen overleden als gevolg van een delict waarbij een vuurwapen is gebruikt. Dat is het laagste aantal sinds 2003.

Relationeel geweld

De stijgende tendens van aangiften inzake relationeel geweld heeft zich, zoals blijkt uit onderstaande staafdiagram en uit informatie van het OM, in 2023 verder voortgezet.

Relationeel geweld kan ernstige gevolgen hebben voor zowel het slachtoffer als de dader. Enkele mogelijke gevolgen voor slachtoffers zijn fysieke verwondingen, emotionele trauma's, angst, depressie, posttraumatische stressstoornis en problemen met zelfvertrouwen en zelfbeeld. Het is belangrijk om melding te maken van relationeel geweld en samen te werken met de autoriteiten om daders verantwoordelijk te houden voor hun daden.

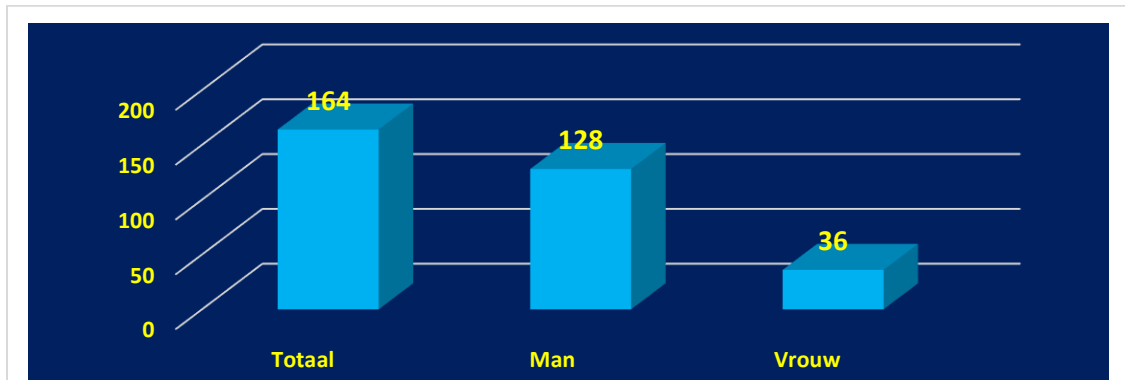
Hierna volgt een overzicht van het aantal aangiften van relationeel geweld over de afgelopen zes jaren.

TREND AANGIFTEN RELATIONEEL GEWELD

De Raad constateert een toename van maar liefst 60,7% van de aangiften inzake relationeel geweld in 2023 (172) ten opzichte van 2022 (107). In onderstaande tabel is te zien dat in totaal 164 aanhoudingen zijn verricht in verband met relationeel geweld.

AANHOUDING RELATIONEEL GEWELD

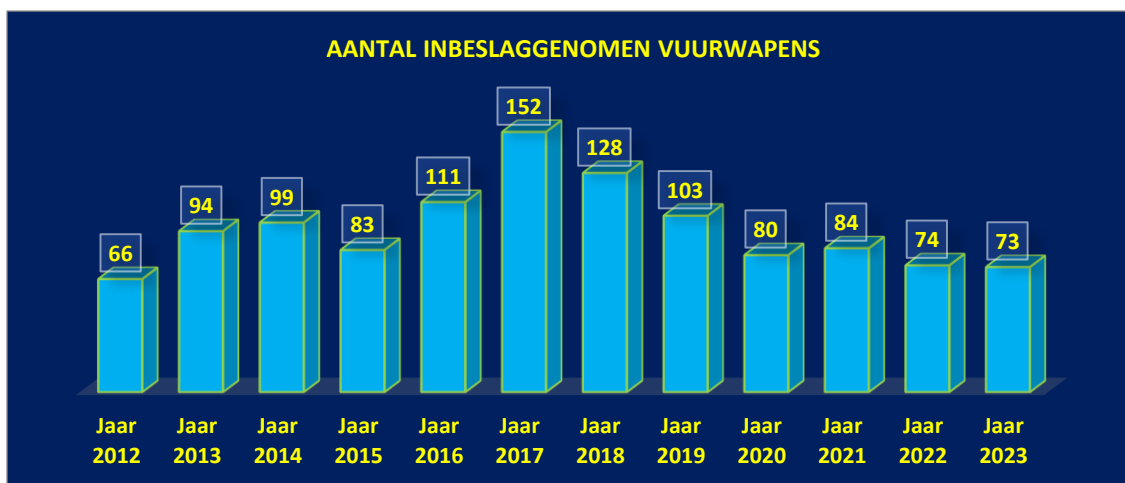
Illegaal vuurwapenbezit

Illegale vuurwapens kunnen gemakkelijk worden gebruikt voor criminele activiteiten, waardoor het risico op geweld en letsel toeneemt. Door het gebruik van illegale vuurwapens bij overvallen, afpersing, moorden en andere criminele activiteiten, kan de criminaliteit in een gemeenschap toenemen.

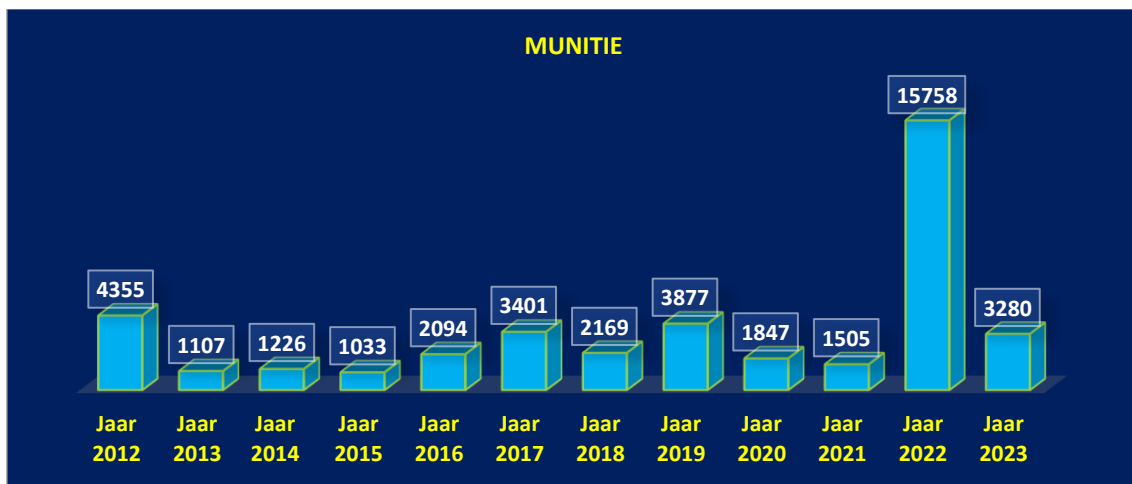
Het bezit van illegale vuurwapens vormt daarom een gevaar voor de veiligheid en het welzijn van de samenleving. Het is daarom van groot belang om illegaal vuurwapenbezit serieus aan te pakken en te voorkomen.

Hierna volgen overzichten van het aantal inbeslaggenomen vuurwapens en munitie over de jaren 2012 tot en met 2023

AANTAL INBESLAGGENOMEN VUURWAPENS PER JAAR

Uit de bovenstaande grafiek constateert de Raad dat het aantal inbeslaggenomen vuurwapens in het jaar 2023 nagenoeg gelijk was aan het aantal inbeslaggenomen vuurwapens in het jaar 2022.

De Raad constateert aan de hand van deze grafiek dat het aantal inbeslaggenomen munitie in 2023 met 79% is afgenomen in vergelijking met het aantal dat in 2022 in beslag is genomen.

3. Slotbeschouwing

De Raad is van oordeel dat in vergelijking met 2022 niet veel voortgang is geboekt in de keten. De uitvoering van het Landspakket begint langzaam vorm te krijgen om de organisaties op sterkte te krijgen. De vacatures worden geleidelijk aan ingevuld. Echter is het een langdurig traject. De organisaties vrezen echter dat door de natuurlijke afvloeiing een volledige bezetting niet realiseerbaar zal zijn. Voorts blijkt dat essentiële projecten niet afgerond zijn of zelfs niet zijn geïnitieerd.

De bouw van een cellencomplex voor het KPC om politiearrestanten op te sluiten, is nog niet gerealiseerd. Dit, ondanks het feit dat het gebrek aan celcapaciteit voor politiearrestanten al jaren bekend is en het onderwerp op de agenda staat. Bovendien wordt het voormalige blok 1 van het SDKK al jaren niet meer voor opsluiting van politiearrestanten gebruikt. Het beschikken over voldoende celcapaciteit voor arrestanten die aan de (internationale) normen voldoet, is een essentieel element voor de taakuitvoering.

Ook het groeiplan van de JJIC is niet geïmplementeerd. Dit heeft onder meer als gevolg dat de bouw van paviljoenen bij de JJIC niet is uitgevoerd. De Raad acht de bouw van de paviljoenen essentieel voor in elk geval de executie van de maatregel plaatsing in een jeugdinstelling. De Raad benadrukt de urgentie hiervan en verwacht daarom dat deze projecten binnen afzienbare tijd zullen worden gerealiseerd.

Adequate wetgeving blijft een uitdaging. Het gebrek aan wetgeving stagneert naar het oordeel van de Raad het apparaat en beïnvloedt de kwaliteit van de taakuitvoering. De minister dient met een oplossing hiervoor te komen.

De Raad constateert dat autodiefstal nog steeds aandacht verdient van de opsporingsinstanties. Het baart de Raad ook zorgen dat het aantal geregistreerde zaken relationeel geweld flink is toegenomen. Daargelaten de reden van stijging ziet de Raad een meerwaarde in het voorlichten van jongeren en volwassenen over gezonde relaties, communicatievaardigheden en conflictbeheersing. Het aanpakken van relationeel geweld vereist een gecoördineerde en gezamenlijke aanpak van verschillende organisaties en instanties, waaronder hulporganisaties, rechtshandavingsinstanties, gezondheidszorgproviders en scholen. Samenwerking is essentieel om slachtoffers te ondersteunen, daders verantwoordelijk te houden en preventiemaatregelen te implementeren. Prioritering van dit onderwerp ligt daarom volgens de Raad in de rede.

Deel B

Samenwerking tussen de landen

1. Regionale politiesamenwerking

Context

Rechtshandhaving behoort primair tot de verantwoordelijkheid van de autonome landen ((Caribisch) Nederland, Aruba, Sint Maarten en Curaçao) binnen het Koninkrijk. De Raad ziet toe op bestaande samenwerkingsvormen tussen de landen.

De behoefte aan samenwerking is groot. De samenwerking tussen de vijf politiekorpsen¹⁷ binnen het Koninkrijk kreeg sinds 2016 een impuls door de intensivering van de regionale samenwerking, vastgesteld in een gezamenlijke verklaring ondertekend op 9 november 2016 (en tevens bekrachtigd door de ministers van justitie in het JVO van januari 2017). Uitgangspunt is dat een gezamenlijke aanpak van grensoverschrijdende criminaliteit wederzijdse voordelen oplevert, bijvoorbeeld ten aanzien van informatie-uitwisseling en expertise. De Raad schetst hieronder een aantal ontwikkelingen.

Informatie-uitwisseling

Verbetering van informatie-uitwisseling tussen de landen geeft op termijn een impuls aan interventiemogelijkheden, zoals bijvoorbeeld een meer themagerichte aanpak.³ In 2022 zijn de actuele behoeften en verwachtingen van de landen geïnventariseerd. Daaruit blijkt dat de doorontwikkeling van de informatieorganisaties van de lokale korpsen een belangrijke voorwaarde is voor interinsulaire samenwerking.⁴ Eind 2022 is een plan van aanpak gemaakt voor een testcase ten aanzien van een specifiek thema. Doel is te komen tot een werkwijze voor de gezamenlijke informatieverwerking tussen de landen. In 2023 zijn de landen gestart met de uitvoering daarvan. Het KPCN heeft hierin een coördinerende rol. Ten tijde van het schrijven van deze Staat was dit nog lopende.

De Raad zal in 2024 de resultaten van de testcase met belangstelling monitoren.

Expertise/opleiding

Het ministerie van JenV ondersteunt, samen met de Nationale politie, de lokale Caribische korpsen door middel van de kwaliteitsimpuls politieonderwijs Caribisch Nederland. Met deze impuls worden basis en vakspecialistische politieopleidingen verzorgd. Zo is een Master Tactisch Leidinggeven (MTL) – Cariben als onderdeel van een MD-programma voor de ontwikkeling van strategisch leiderschap voor de lokale korpsen ontwikkeld. Daarnaast is integriteit een belangrijk thema in de samenwerking tussen de korpsen. De korpsen hebben in 2023 gezamenlijk stappen gezet in de ontwikkeling van de integriteitsstelsels binnen de vier lokale korpsen. Zo zijn in 2023 alle medewerkers 'interne zaken/onderzoeken' van de korpsen op een eenduidige manier opgeleid waardoor zij ook in andere korpsen dan alleen het eigen korps werkzaamheden kunnen verrichten. Ook heeft een grote groep leidinggevendenden van de vier politiekorpsen in 2023 een 'in company' opleiding 'Leergang Praktisch Leiderschap' (LPL) gevolgd met onderwerpen als: integriteits-kwesties, disciplinaire trajecten, klachtbehandeling en personeelsbeleid.

³ Zie onder meer art. 39 Rijkswet Politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba.

⁴ Zie onder meer Raad voor de rechtshandhaving (2023). Vreemdelingenbeleid en de aanpak van mensenhandel en mensensmokkel in Caribisch Nederland.

Koninkrijksbreed belang

De Raad hecht waarde aan de stappen die gezet zijn en nog gezet worden om de politiesamenwerking binnen het Koninkrijk te intensiveren en te borgen. Ook in relatie tot ondermijning – dat immers geen landsgrenzen kent⁵- wijst de Raad op het Koninkrijksbrede belang van deze samenwerking. Bij de intensivering en borging van politiesamenwerking past ook structurele financiering. De Raad vraagt de aandacht hiervoor.

Migratie

Nederland, Curaçao en Sint Maarten kennen sinds 2009 een onderlinge regeling waarin afspraken zijn gemaakt over de vreemdelingenketen.⁶ De gedachte hierachter is – gegeven de wederzijdse afhankelijkheid op dit terrein – de vreemdelingenketens op Curaçao, Sint Maarten en Caribisch Nederland zo goed mogelijk op elkaar te laten aansluiten. Die vreemdelingenketens zagen zich afgelopen jaren in toenemende mate geconfronteerd met instroom van migranten uit met name Venezuela, Peru, Colombia, Haïti en de Dominicaanse Republiek. Dit bracht een behoefte van een versterkte terugkeersamenwerking met zich mee. Dit heeft geleid tot het project CARINT: Caribbean Integrated Return Network. Uitwisseling van kennis, ervaringen en werkwijzen staat daarbij centraal. Het doel is het bevorderen van de samenwerking tussen de Caribische (ei)landen om zowel vrijwillige als gedwongen terugkeer van migranten naar hun land van herkomst op een humane wijze te faciliteren. In 2022-2023 heeft deze samenwerking een stevige impuls gekregen. Zo zijn onder meer integrale procesbeschrijvingen opgesteld en contactpersonen per land aangewezen. Ook is een eerste gezamenlijke repatriëringsvlucht naar Venezuela uitgevoerd. Vanuit CARINT wordt momenteel bezien hoe per land "pools" kunnen worden samengesteld en opgeleid voor de begeleiding bij terugkeer (escorte). Deze gecertificeerde escorts begeleiden repatriëringsvluchten.

2. Samenwerking tussen de landen: JVO

Op justitieel vlak zijn de landen van het Koninkrijk voor bepaalde onderwerpen gehouden tot samenwerking.⁷ Op regeeringsniveau hebben de ministers van justitie van de landen een forum in het leven geroepen om die samenwerking beleidsmatig te kunnen sturen: het justitieel vierpartijen overleg (JVO). In het JVO worden alle grens overstijgende justitiële onderwerpen besproken en bijgehouden. Het JVO kent een reglement waaraan de landen zich hebben gecommitteerd. Het JVO wordt tweemaal jaarlijks gehouden, doorgaans in januari en juni.

De onderwerpen die bij het JVO geagendeerd worden variëren van preventie van jeugdcriminaliteit tot aan ondermijning, van preventie tot aan forensische zorg, beleidsvorming tot aan rijkswetgeving. Langs deze weg worden op veel dossiers gezamenlijke stappen gezet. De rechtshandhaving is daarmee zowel nationaal als Koninkrijksbreed gebaat.

Tegelijkertijd valt het ook op dat er agendapunten zijn die blijven terugkeren zonder dat er zichtbaar voortgang in zit, (soms onverklaarbare) langdurige vertraging oplopen en soms zelfs

⁵ Zoals blijkt uit bijvoorbeeld het Marengo-proces: [Handlanger Taghi opgepakt op Curaçao - Curacao.nu](https://www.coninkrijk.nl/nieuws/2022/05/11-handlanger-taghi-opgepakt-op-curaçao-curacao-nu).

⁶ Onderlinge regeling tussen Curaçao, Sint Maarten en Nederland, zoals bedoeld in artikel 38, eerste lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, regelende de samenwerking tussen de landen op het gebied van de vreemdelingenketen.

⁷ Bijvoorbeeld: Rijkswet politie, Rijkswet OM, Rijkswet Gemeenschappelijk Hof, Rijkswet RvdRH, Onderlinge Regelingen, etc.

van de agenda lijken te verdwijnen.⁸ Het gaat dan om onderwerpen waarvoor bijvoorbeeld wordt besloten een stuur-, werk-, of schrijfgroep in het leven te roepen. Vervolgens is de invulling van deze groepen afhankelijk van de beschikbaarheid van de deelnemers daaraan. Een voorbeeld daarvan is de schrijfgroep opgesteld om een gezamenlijke reactie op het rapport 'Evaluatie Onderlinge regelingen detentie te formuleren. Betrokkenen geven aan dat het voor de voortgang op onderwerpen en/of dossiers cruciaal is dat iedereen zijn bijdrage levert. Dit lijkt in de praktijk weerbarstiger te zijn dan het op papier doet vermoeden. Dit maakt het JVO voor de sturing minder effectief.

De Raad heeft hiervoor enerzijds begrip: er zijn veel onderwerpen die slechts met een beperkt aantal mensen kunnen worden opgepakt. Capaciteitsproblemen zijn er echter op alle niveaus. Die uitdaging kennen de uitvoeringsorganisaties binnen de deelnemende landen aan de Raad ook. Van hen wordt verwacht dat zij oplossingen bedenken. Immers niets doen is geen optie. De burger moet kunnen vertrouwen op een overheid die de rechtshandhaving beschermt en daarmee een veilige samenleving. De gemeenschappelijke organisaties binnen de rechtshandhaving leggen in het JVO ook hun jaarplannen en jaarverslagen voor ter goedkeuring aan de betreffende ministers. Deze organisaties zijn:

- Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Rijkswet Gemeenschappelijk Hof);⁹
- Openbare Ministeries van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba (Rijkswet OM);
- Openbaar Ministerie van Aruba;
- Stichting Beheer ICT Rechtshandhaving (Onderlinge Regeling samenwerking ICT rechtshandavingsketen Aruba, Curaçao, Sint Maarten en Nederland);
- ICT beheer;
- Raad voor de rechtshandhaving (Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving).

Voorts is instemming vereist voor de beheer- en jaarplannen, alsmede meerjarenbeleidsplannen betreffende de rechersamenwerking in het Caribisch deel van het Koninkrijk (Protocol rechersamenwerking)

Begrotingsproblematiek

De jaarplannen en -verslagen van voornoemde organisaties bevatten tevens de begrotingen, die – zoals gezegd – de instemming van de ministers behoeven. Deze worden jaarlijks geagendeerd bij het JVO zodat die de goedkeuring kunnen dragen op – uiterlijk – de daarvoor wettelijk bepaalde data (variërend van 1 april, 1 juli en 1 oktober – afhankelijk van welke organisatie het betreft). Deze werkwijze is naar het oordeel van de Raad op zichzelf genomen gestructureerd en efficiënt.

Echter, in de praktijk is het eerder gewoonte dan uitzondering geworden dat niet namens alle landen goedkeuring kan worden gegeven aan een begroting, omdat dan de landsbegrotingen nog niet zijn vastgesteld. Soms volgt goedkeuring op een later moment nog schriftelijk, echter meestal wordt goedkeuring pas bij een volgend JVO (5 maanden daarna) of nog later

⁸ Dat laatste wil overigens niet zeggen dat die onderwerpen zijn vergeten, de Raad heeft kunnen vaststellen dat deze punten weliswaar van de agenda zijn verdwenen maar wel wordt bijgehouden of en welke ontwikkelingen zich met betrekking daartoe afspelen.

⁹ De Raad houdt geen toezicht op het Gemeenschappelijk Hof van Justitie. Het wordt hier genoemd in het kader van de bevindingen inzake de samenwerking tussen de landen (art. 3 Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving)

gegeven. Naast het feit dat de goedkeuring (veel) te laat komt, zijn de daarbij per land toegekende bijdragen in de regel ook (fors) lager dan begroot waar het de bijdragen van Sint Maarten en Curaçao betreft. Tot slot wordt vervolgens de toegekende bijdrage in eerste instantie niet direct (alsnog) overgemaakt. Dit duurt enkele maanden of zelfs langer. De organisaties die het betreft, geven in toenemende mate aan dat deze gang van zaken hun taakuitvoering ernstig in gevaar brengt.

De Raad kan hen daarin volgen en ziet daarmee tevens serieuze risico's voor de rechtsstaat. De landen zijn op grond van het Statuut zelfstandig gehouden zorg te dragen voor de rechtsstaat, het Koninkrijk draagt de verantwoordelijkheid voor het waarborgen daarvan.¹⁰ De Raad ziet het daarom als taak van de landen om de begrotingsdiscipline op orde te brengen en hun keuzen daarin te heroverwegen. De aantasting van de rechtsstatelijkheid van de landen is een gevaar voor de maatschappij en het Koninkrijk als geheel. De landen dienen daarin hun wettelijke verantwoordelijkheden te nemen.

Waar de inspectierapporten van de Raad zich alleen tot de minister van justitie (en veiligheid) richten, is deze Staat van de rechtshandhaving tevens aan het parlement geadresseerd.

3. Samenwerking tussen de landen: forensische zorg en PIJ en informatiedeling

Forensische zorg en PIJ

Beveiligde zorg is bij uitstek een thema dat om verregaande samenwerking tussen de landen vraagt. Het JVO heeft een Koninkrijksbrede werkgroep in het leven geroepen met de opdracht tot het formuleren van een "businesscase" op het terrein van forensische zorg, Tbs en PIJ. Het steekincident in juni 2023 in de AH supermarkt direct naast het ministerie van JenV in Den Haag, waarbij een medewerkster van de winkel om het leven kwam droeg bij aan een algeheel besef van urgentie om onder andere een basisvoorziening van forensische zorg voor alle landen in het Caribisch deel van het Koninkrijk uit te werken, inclusief de financiële en juridische randvoorwaarden.

De Koninkrijksbrede werkgroep Forensische zorg, onder voorzitterschap van de PG van Aruba, heeft aansluiting gezocht bij de al langer bestaande werkgroep Geestelijke Gezondheidszorg (VWS). Samen organiseerden zij in april 2024 een Caribische Koninkrijksconferentie geestelijke gezondheidszorg & forensische zorg 'Zorg met Recht en Recht op Zorg- Op zoek naar verbetering in het Gedwongen en Forensisch kader'. Het JVO stelde dat in 2024 een businesscase gereed zal zijn. De Raad verneemt dat Curaçao besloten heeft een tbs-faciliteit bij het SDKK op te richten. De Raad volgt de ontwikkelingen nauwgezet.

Informatiedeling

Het delen van informatie binnen het Koninkrijk is voor de rechtshandhaving van groot belang. Dit wordt breed erkend en herkend. Het komt in de rapporten van de Raad ook veelvuldig aan de orde. De Raad besteedde er in rapportages van 2015 in alle landen uitgebreid aandacht aan.

Op 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming en de EU-richtlijn 2016/680 in werking getreden in Nederland. De EU-richtlijn 2016/680 inzake gegevensbescherming in het politie- en justitiedomein is in Nederland omgezet in de Wet

¹⁰ Art. 43 Statuut van het Koninkrijk der Nederlanden.

politiegegevens (Wpg) en de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens (Wjsg). Bij de totstandkoming van Algemene Verordening Gegevensbescherming en de EU-richtlijn is niet – althans onvoldoende – gekeken naar de gevolgen van de inwerkingtreding daarvan voor het delen van gegevens binnen het Koninkrijk. Daardoor is het momenteel – sinds mei 2018 – zeer ingewikkeld om politie- en justitiële gegevens te delen tussen het Europese deel van het Koninkrijk en het Caribische deel van het Koninkrijk. Zelfs het delen van gegevens binnen Nederland (Europees naar Caribisch Nederland) stuit op beperkingen doordat het door de AVG/EU-richtlijn vereiste beschermingsniveau niet geboden wordt/kan worden.

Dit heeft uiteraard gevolgen voor de opsporing. Waar de Rijkswet Politie spreekt van een verplichting van het actief delen van gegevens, is dat momenteel niet mogelijk op voornoemde gronden. Daarnaast is justitiële documentatie niet toegankelijk, waardoor bijvoorbeeld aanvragen voor een Verklaring omtrent het gedrag (VOG) slechts beperkt – nationaal – kunnen worden beoordeeld. Het is inmiddels meermalen voorgekomen dat personen een VOG hebben gekregen terwijl strafkaarten/-bladen niet bij het onderzoek betrokken hebben kunnen worden. Dit heeft tot gevolg dat bijvoorbeeld personen met een verleden van zedenmisdrijven een VOG kunnen krijgen voor werk waarbij zij in aanraking met minderjarigen komen. Inmiddels wordt er gewerkt aan een consensusrijkswet waarmee wordt beoogd te voorzien in een passend, adequaat en in alle landen gelijkwaardig beschermingsniveau voor de verwerking van deze gegevens. Het zal naar verwachting nog zeker een aantal jaren duren voordat deze rijkswet gereed - en de uitvoering daarvan mogelijk - is.

Interim-oplossing

Gegeven het voorgaande achten de verantwoordelijke ministers het niet wenselijk en verantwoord om te wachten op de inwerkingtreding van voornoemde rijkswet. Daarom wordt gezocht naar een interim-oplossing. Inmiddels neemt het zoeken - dan wel uitwerken - van de interim-oplossing alweer twee jaar in beslag. De Raad heeft begrepen dat er aan een aantal randvoorwaarden voldaan moet zijn voordat overgegaan kan worden tot uitvoering. Alhoewel de urgentie wordt benadrukt, vinden sommigen – begrijpelijkerwijs - dat het niet snel genoeg gaat.

4. Conclusie

De Raad constateert dat er op veel terreinen wordt gezocht naar samenwerking tussen de landen in het Koninkrijk. De staatkundige constellatie schept daarvoor de randvoorwaarden en het Statuut biedt die mogelijkheid. In rijkswetten en andere onderlinge regelingen zijn bovendien al wettelijke kaders gecreëerd om de samenwerking te verankeren/te stimuleren.

De Raad constateert op grond van het voorgaande en zijn rapporten echter ook dat de landen en de organisaties voor veel uitdagingen staan om aan die samenwerking vervolgens invulling en uitvoering te geven. Bijvoorbeeld op het terrein van de bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit, informatie- uitwisseling en het detentiewezen (ORD),-zijn reeds (structurele) afspraken gemaakt. De omgang daarmee in de praktijk stuit op allerlei beperkingen. Dat zijn de ene keer andere (wettelijke) randvoorwaarden en een andere keer is het een capaciteitsvraagstuk. Bovendien vergen de plannen extra investeringen in mensen en middelen.

Forensische zorg, tbs en PIJ is een goed voorbeeld van een terrein waar al lang over de noodzaak wordt gesproken, maar waarin men jarenlang niet verder is gekomen dan het gesprek daarover. Het initiatief tot samenwerking hierin wordt zeer aangemoedigd. De Raad wenst in dit kader te benadrukken om de uitwerking van de samenwerking ook te bezien tegen het licht van de uitvoering op andere terreinen en de beperkingen waar men tegenaan loopt. Over het algemeen bezien is de Raad van mening dat er qua ontwikkeling van de rechtshandhaving in de landen nog veel terrein te winnen is. De uitdagingen waar de landen voor staan zijn veelzijdig en omvangrijk. Evenwel signaleert de Raad terughoudendheid bij het actief zoeken en benutten van mogelijkheden.

Colofon

Raad voor de Rechtshandhaving
Schouwburgweg 1, Unit B | Willemstad | Curaçao

infocuracao@raadrechtshandhaving.com

www.raadrechtshandhaving.com

Mei 2024